1. Ανακοίνωση πρόσκλησης του προγράμματος κρατικής ενίσχυσης «ΕΞΥΠΝΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ» στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

Ανακοινώθηκε η πρόσκληση του προγράμματος κρατικής ενίσχυσης: **«Έξυπνη Μεταποίηση»** που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ως **ημερομηνία έναρξης** των αιτήσεων υποβολής ορίζεται η **23η/11/2022** με ημερομηνία ολοκλήρωσης των αιτήσεων την **23η/01/2023**.

Το πρόγραμμα αφορά υφιστάμενες και νέες **πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις** του μεταποιητικού και βιομηχανικού κλάδου. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα **73.227.620 ευρώ** και κατανέμεται κατά 70% στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και κατά 30% στις μεσαίες επιχειρήσεις. Επιπροσθέτως, από τον συνολικό προϋπολογισμό που αντιστοιχεί στις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, το 80% θα διατεθεί στις υφιστάμενες επιχειρήσεις, ενώ το 20% στις νέες επιχειρήσεις

Το **επιχορηγούμενο χρηματοδοτικό ύψος** των επενδυτικών σχεδίων κυμαίνεται από **250.000€** έως και **6.000.000€. Το ποσοστό επιχορήγησης στις περισσότερες περιφέρειες της χώρας κυμαίνεται στο 70% για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και στο 60% για τις μεσαίες επιχειρήσεις.**

Οι **επιλέξιμες δαπάνες** του παρόντος καθεστώτος αφορά:

1. Κτιριακές εγκαταστάσεις με μέγιστο επιλέξιμο **ποσοστό ενίσχυσης 20%** επί του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του έργου,
2. Μηχανολογικό εξοπλισμό με μέγιστο επιλέξιμο **ποσοστό ενίσχυσης 100%** επί του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του έργου,
3. Ειδικές εγκαταστάσεις κτιριακών, για εγκαταστάσεις που θα συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό με μέγιστο επιλέξιμο **ποσοστό ενίσχυσης 40%** επί του επιχορηγουμένου προϋπολογισμού του έργου,
4. Δαπάνες εργαστηριακού εξοπλισμού με μέγιστο επιλέξιμο **ποσοστό ενίσχυσης 30%** επί του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του έργου,
5. Δαπάνες λογισμικού και εξοπλισμού πληροφορικής με μέγιστο επιλέξιμο **ποσοστό ενίσχυσης 20%** επί του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του έργου,
6. Δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών – μελετών για την προσαρμογή της επιχείρησης στις απαιτήσεις της Βιομηχανίας 4.0 με μέγιστο επιλέξιμο **ποσοστό ενίσχυσης 10%** επί του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του έργου,
7. Training Προσαρμογή Εργατικού Δυναμικού (Upskilling and reskilling) άμεσα σχετιζόμενη με το επενδυτικό σχέδιο με μέγιστο επιλέξιμο **ποσοστό ενίσχυσης 10%** επί του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του έργου.

Η διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης θα ανέρχεται στους **24** μήνες κατά το μέγιστο, από την ημερομηνία της απόφασης ένταξης.

Τα επενδυτικά σχέδια θα πρέπει να έχουν ως **κύριο άξονα**:

1. Την βελτίωση της ανθεκτικότητας της επιχείρησης, μέσω της βελτίωσης της ψηφιακής διαχείρισης και του παραγωγικού ελέγχου
2. Την προμήθεια τεχνολογικά προηγμένου βιομηχανικού εξοπλισμού
3. Την περαιτέρω ψηφιοποίηση των συστημάτων διασύνδεσης σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού
4. Την παραγωγή τεχνολογικών συστημάτων που ενισχύουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό

της επιχείρησης

Επιπρόσθετα, οι **τεχνολογικοί τομείς**, που μπορούν να επιλέξουν οι δικαιούχοι είναι:

1. Τεχνητή νοημοσύνη και ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων (Big Data)
2. Τεχνολογίες έξυπνης μεταποίησης
3. Εποπτικά συστήματα ελέγχου και απόκτησης δεδομένων
4. Ρομποτική

Η γεωγραφική ενότητα υλοποίησης της παρούσας Δράσης είναι **ολόκληρη η Ελληνική επικράτεια.**

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στην πρόσκληση της παρούσας δράσης που θα βρείτε στο εταιρικό μας site (**www.atlantisresearch.gr**) ή να επικοινωνήσετε με τους υπεύθυνους του προγράμματος.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

2. Προδημοσίευση Προγράμματος Επιχειρήσεων «Εξοικονομώ – Επιχειρώ»

Την **7η/10/2022** έλαβε χώρα η **προδημοσίευση** της δράσης «Εξοικονομώ -Επιχειρώ» για επιχειρήσεις, μέρος του προγράμματος Εθνικού σχεδίου για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ), με **πρωταρχικό στόχο** την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και αύξηση της ανταγωνιστικότητας των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, εμπορίου, τουρισμού και υπηρεσιών μέσω:

- Ενεργειακής αναβάθμισης των κτιριακών υποδομών
- Αναβάθμισης εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων
- Αναβάθμισης συστημάτων θέρμανσης/ψύξης
- Αναβάθμιση εξοπλισμών φωτισμού
- Ένταξης νέων υλικών για την μείωση των απωλειών ενέργειας
- Εγκατάστασης και πιστοποίησης συστημάτων διαχείρισης ενέργειας και διατάξεων αυτοματισμού

Προϋπολογισμός προγράμματος – ***€200 εκατομμύρια***

Ο συγκεκριμένος προϋπολογισμός της δημόσιας δαπάνης θα κατανεμηθεί σε:

- €100 εκατομμύρια: στους κλάδους **Εμπορίου και Υπηρεσιών**
- €100 εκατομμύρια: στον **τουριστικό κλάδο**

Για κάθε έργο το οποίο κατατίθεται και επιχορηγείται στα πλαίσια του προγράμματος, καθορίζεται ο ελάχιστος ενεργειακός – περιβαλλοντικός στόχος σε:

- Μείωση εκπομπών ρύπων (CO_2) κατά 35% τουλάχιστον
- Εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας κατά 35% τουλάχιστον
- Αναβάθμιση της ενεργειακής κατηγορίας κατά τουλάχιστον 3 ενεργειακές τάξεις βάσει ΠΕΑ, σε σύγκριση με την υφιστάμενη κατάσταση, εφόσον αφορά κτιριακές εγκαταστάσεις, οι οποίες εκπίπτουν στον Ν.4122/2013.

Δικαιούχοι του προγράμματος είναι οι **υφιστάμενες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις**, ενώ επιλέξιμες επιχειρήσεις για την Δράσης είναι όλες οι επιχειρήσεις των κλάδων i) Εμπορίου ii) Τουρισμού iii) Υπηρεσιών

Προϋποθέσεις συμμετοχής στην Δράση:

- Να έχει συσταθεί, με επιλέξιμο ΚΑΔ για την Δράση έως 31/12/2020
- Να έχει κλείσει πριν την ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής της πρότασης, τουλάχιστον 2 διαχειριστικές χρήσεις 12μηνης διάρκειας
- Δραστηριοποίηση στην Ελληνική επικράτεια
- Να αποτελεί Μικρομεσαία επιχείρηση
- Να διαθέτει μία από τις ακόλουθες μορφές: Α.Ε, Ε.ΠΕ, Ο.Ε, Ε.Ε, Ι.Κ.Ε, Ατομική Επιχείρηση, Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση
- Να επιτυγχάνει τουλάχιστον έναν Ενεργειακό στόχο
- Να μην βρίσκεται υπό την διαδικασία πτώχευσης, εκκαθάρισης ή αναγκαστικής διαχείρισης
- Να μην εκκρεμεί σε βάρος τους, ανάκτηση Κρατικής ενίσχυσης
- Να υπάρχει ιδιοκτησία, ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επι του ακινήτου, για το χρονικό διάστημα των **τριών ετών** μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης για τις ΜμΕ.

Προϋπολογισμός των επενδυτικών σχεδίων του προγράμματος

- Για τους κλάδους του Εμπορίου και των Υπηρεσιών, χρηματοδοτούνται έργα επένδυσης προϋπολογισμού ύψος έως και 100.000€
- Για τον τουριστικό κλάδο, το ύψος της ενίσχυσης θα αφορά επενδυτικά έργα ύψους 50.000€ έως 500.000€. Παράλληλα επισημαίνεται πως ο αριθμός των κλινών θα πρέπει να είναι μέχρι 100.

Διάρκεια υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων του προγράμματος

Η κάθε επενδυτική πρόταση που κατατίθεται, έχει ως ανώτατο χρονικό όριο υλοποίησης τους **18** μήνες, από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης για ένταξη. Σε αυτό το χρονικό διάστημα, θα πρέπει εντός 9μήνου από την εγκριτική απόφαση να υπάρχουν υλοποιημένες δαπάνες τουλάχιστον έως και του 30% του επενδυτικού σχεδίου, και να αποτελούν αντικείμενο επαλήθευσης. Σε αντίθετη περίπτωση ο επιχορηγούμενος προϋπολογισμός θα απομειώνεται.

Επιλέξιμες δαπάνες

- Δαπάνες για την υλοποίηση επεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης
- Υποστηρικτικές δαπάνες

Α. Δαπάνες για την ενεργειακή αναβάθμιση

- Αναβάθμιση κτιριακού κελύφους
- Συστήματα εσωτερικού και εξωτερικού φωτισμού
- Συστήματα θέρμανσης και ψύξης χώρων
- Συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας που αφορούν τον αερισμό χώρων
- Συστήματα ζεστού νερού χρήσης
- Συστήματα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
- Συστήματα Αυτοματισμού, Ελέγχου και Διαχείρισης
- Συστήματα βελτίωσης ποιότητας ισχύος

Β. Λοιπές υποστηρικτικές δαπάνες

- Υπηρεσίες ενεργειακού ελεγκτή
- Υπηρεσίες ενεργειακού επιθεωρητή
- Ανάπτυξη και πιστοποίηση συστήματος ενεργειακής διαχείρισης
- Υπηρεσίες συμβούλου καθηκόντων παρακολούθησης και διαχείρισης
- Εκπόνηση μελετών και ερευνών απαραίτητες για την υλοποίηση της έκθεσης αποτελεσμάτων του ενεργειακού ελέγχου

Ως **ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας των δαπανών** ορίζεται:

- Για τις δαπάνες οι οποίες εντάσσονται στον Γ.Α.Κ, η ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής πρότασης στο πρόγραμμα.
- Για τις δαπάνες οι οποίες εντάσσονται στον κανονισμό Deminimis,η ημερομηνία προδημοσίευσης του Προγράμματος.

Ως ημερομηνία λήξης επιλεξιμότητας των δαπανών των προτάσεων ορίζεται η **30η/06/2025**.

Οι μικρές και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, ενισχύονται για δαπάνες εξοικονόμησης ενέργειας 50% ενώ για λοιπές υποστηρικτές δαπάνες 40%, ενώ τα ποσοστά για τις μεσαίες επιχειρήσεις για δαπάνες εξοικονόμησης ενέργειας φτάνουν το 40% και για λοιπές υποστηρικτικές δαπάνες εξίσου το 40%.

Η υποβολή των αιτήσεων θα πραγματοποιηθεί μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος του Προγράμματος, ενώ η αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων θα είναι συγκριτική, στο πλαίσιο συνολικής βαθμολογίας, ενώ η Προδημοσίευση του Προγράμματος θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας **(https://ypen.gov.gr)**

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

3. Ρύθμιση Οφειλών του Συνόλου των Οφειλών Νοικοκυριών & Επιχειρήσεων

Μέσω της πλατφόρμας του Εξωδικαστικού Μηχανισμού Ρύθμισης Οφειλών είναι εφικτή η ρύθμιση του συνόλου των οφειλών νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα όσοι έχουν οφειλές στο Δημόσιο και σε Ασφαλιστικά Ταμεία, μπορούν να ρυθμίσουν αυτά μέχρι και σε 240 δόσεις, ενώ για τις οφειλές σε Τράπεζες προβλέπεται δυνατότητα ως 420 δόσεων.

Δικαίωμα αίτησης έχουν όλοι οι οφειλέτες ακόμα και αυτοί που δεν ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Μισθωτοί & Δημόσιοι Υπάλληλοι
- Ατομικές Επιχειρήσεις
- Αγρότες
- Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές εταιρείες

Προϋποθέσεις για τη δυνατότητα **υποβολής** αίτησης είναι:

- Να μην υφίσταται το 90% των οφειλών σε ένα μόνο χρηματοδοτικό φορέα.
- Το συνολικό ποσό των οφειλών να είναι μεγαλύτερο από 10.000€.
- Να μην έχει υποβληθεί αίτηση εξυγίανσης, ή κήρυξης σε πτώχευση ή υπαγωγής στο ν. 3588/2007, ν. 3869/2010 (νόμος Κατσέλη για υπερχρεωμένα νοικοκυριά), ν. 4605/2019 ή ν. 4469/2019 ή να έχει υπάρξει έγκυρη παραίτηση.
- Αν είναι νομικά πρόσωπα, να μην βρίσκονται στο στάδιο εκκαθάρισης.
- Να μην υπάρχει αμετάκλητη καταδίκη για αδικήματα φοροδιαφυγής, νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα κοκ σε κακουργηματικό βαθμό ή για απάτη εις βάρος του Δημοσίου σε πλημμέλημα.
- Ο σχετικός νόμος προβλέπει την διαγραφή των οφειλών προς το Δημόσιο, βάσει συγκεκριμένων κριτήριων, ως και το 75% επί της βασικής οφειλής και ως και το 95% επί των προσαυξήσεων.

Για περισσότερες πληροφορείς αλλά και για την διερεύνηση των δυνατοτήτων που σας παρέχονται επικοινωνήστε μαζί μας:

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

4. Ανακοίνωση 1ης Προκήρυξης του Καθεστώτος «Αγροδιατροφή – Πρωτογενής Παραγωγή και Μεταποίηση Γεωργικών Προϊόντων – Αλιεία – Υδατοκαλλιέργεια» του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022.

Ανακοινώθηκε η **1η Προκήρυξη του Καθεστώτος** «Αγροδιατροφή – Πρωτογενής Παραγωγή και Μεταποίηση Γεωργικών Προϊόντων – Αλιεία – Υδατοκαλλιέργεια» του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022.

Ως ημερομηνία **έναρξης** των αιτήσεων υποβολής ορίζεται η **3η/10/2022** και ημερομηνία λήξης του κύκλου υποβολών η **30η /12/2022**.

Το συγκεκριμένο καθεστώς αφορά την **ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων** της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής και της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων, σε όλη την Ελληνική επικράτεια.

Το **ελάχιστο ύψος** του **επιλέξιμου κόστους** του επενδυτικού σχεδίου ανέρχεται σε:

- 1.000.000€ για **μεγάλες** επιχειρήσεις
- 500.000€ για **μεσαίες** επιχειρήσεις
- 250.000€ για **μικρές** επιχειρήσεις
- 100.000€ για **πολύ μικρές** επιχειρήσεις

Οι **επιλέξιμες δαπάνες Περιφερειακών ενισχύσεων** αφορούν:

- Επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού και συγκεκριμένες δαπάνες για:
  - Την κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό και διαμόρφωση κτιριακών εγκαταστάσεων και περιβάλλοντος χώρου
  - Την αγορά του συνόλου ή και μέρους των υφιστάμενων παγίων στοιχείων ενεργητικού, όπως κτίρια, μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό επιχειρηματικής εγκατάστασης.
  - Την αγορά και εγκατάσταση καινούριων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού
  - Τα μισθώματα χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού.
  - Τον εκσυγχρονισμό ειδικών εγκαταστάσεων.
- Επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού, και ειδικότερα για:
  - Μεταφορά τεχνολογίας, μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων.
  - Συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης.

Επισημαίνεται πως οι ανωτέρω κατηγορίες δαπανών δύναται να συνδυαστούν με επιλέξιμες δαπάνες μη περιφερειακού χαρακτήρα οι οποίες χωρίζονται στις κάτωθι κατηγορίες.

Οι **επιλέξιμες δαπάνες εκτός Περιφερειακών ενισχύσεων** αφορούν:

- Δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες προς ΜμΕ, με ανώτατο επιλέξιμο ποσό 50.000 ευρώ και έως 5% του συνολικού ενισχυόμενου προϋπολογισμού.
- Δαπάνες για αποκατάσταση μολυσμένων χώρων.
- Δαπάνες για ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων.
- Δαπάνες για επαγγελματική κατάρτιση.
- Δαπάνες για συμμετοχή ΜμΕ σε εμπορικές εκθέσεις.
- Δαπάνες για επενδυτικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ.

Η **ένταση της ενίσχυσης** κυμαίνεται αναλόγως της Περιφερειακής Ενότητας που θα φιλοξενήσει την επένδυση και του μεγέθους της κάθε επιχείρησης και δύναται να φτάσει **έως και 75%.**

- Για επενδυτικά σχέδια πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, το ανώτατο ποσό ενίσχυσης ανέρχεται στα 500.000€, ενώ τα επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούν ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα 3.000.000€.
- Ενώ, για επενδυτικά σχέδια μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων, που αφορούν την πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τα ανώτατα ποσά ενίσχυσης ανά περίπτωση είναι τα εξής: **i) 3.000.000€ εάν η ενίσχυση αφορά χρηματοδοτική μίσθωση ή κάλυψη κόστους δημιουργημένης εργασίας ii) 5.000.000€ εάν αφορά φορολογική απαλλαγή**. Τα συγκεκριμένα ποσά ενισχύσεων μπορούν να αυξηθούν κατά 500.000€ στην περίπτωση που οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις διαθέτουν ενότητες μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

Τα **είδη ενισχύσεων** δύναται να λάβουν τις εξής μορφές:

- τη μορφή επιχορήγησης
- φορολογικής απαλλαγής
- επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης
- επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Οι τρεις πρώτες μορφές παρέχονται και συνδυαστικά, ενώ το κόστος της δημιουργούμενης απασχόλησης μεμονωμένα.

Ο **συνολικός προϋπολογισμός** του καθεστώτος για το έτος 2022 ανέρχεται σε **150.000.000€**, των οποίων **75.000.000€** αφορούν την ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής ενώ τα υπόλοιπα **75.000.000€** αφορούν την ενίσχυση της επιχορήγησης, της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) και της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στην περίληψη του αναπτυξιακού νόμου που θα βρείτε στο εταιρικό μας site (**www.atlantisresearch.gr**) ή να επικοινωνήσετε με τους υπεύθυνους του προγράμματος.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

5. Συνέχεια αιτήσεων για το καθεστώς «Μεταποίηση-Εφοδιαστική Αλυσίδα» του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022

Την 23η/07/2022 **ξεκίνησε η υποβολή αιτήσεων** στην πρώτη προκήρυξη του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022 που αφορά στο καθεστώς ενίσχυσης **«Μεταποίηση-Εφοδιαστική Αλυσίδα»** και θα συνεχιστεί **έως και τις 31/10/2022**.

Το συγκεκριμένο καθεστώς αφορά την ενίσχυση επενδύσεων στους **τομείς της μεταποίησης**, **πλην της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων**, **και της εφοδιαστικής αλυσίδας**, σε όλη την Ελληνική επικράτεια.

Το **ελάχιστο ύψος** του **επιλέξιμου κόστους** του επενδυτικού σχεδίου ανέρχεται σε:

- 1.000.000€ για **μεγάλες** επιχειρήσεις
- 500.000€ για **μεσαίες** επιχειρήσεις
- 250.000€ για **μικρές** επιχειρήσεις
- 100.000€ για **πολύ μικρές** επιχειρήσεις

Οι **επιλέξιμες δαπάνες Περιφερειακών ενισχύσεων** αφορούν:

- Επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού και συγκεκριμένες δαπάνες για:
  - Την κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό και διαμόρφωση κτιριακών εγκαταστάσεων και περιβάλλοντος χώρου
  - Την αγορά του συνόλου ή και μέρους των υφιστάμενων παγίων στοιχείων ενεργητικού, όπως κτίρια, μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό επιχειρηματικής εγκατάστασης.
  - Την αγορά και εγκατάσταση καινούριων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού
  - Τα μισθώματα χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού.
  - Τον εκσυγχρονισμό ειδικών εγκαταστάσεων.
- Επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού, και ειδικότερα για:
  - Την αγορά δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών.
  - Συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης.
- Μισθολογικό κόστος νέων θέσεων εργασίας

Επισημαίνεται πως οι ανωτέρω κατηγορίες δαπανών δύναται να συνδυαστούν με επιλέξιμες δαπάνες μη περιφερειακού χαρακτήρα οι οποίες χωρίζονται στις κάτωθι κατηγορίες.

Οι **επιλέξιμες δαπάνες εκτός Περιφερειακών ενισχύσεων** αφορούν:

- Δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες προς ΜμΕ.
- Δαπάνες για αποκατάσταση μολυσμένων χώρων.
- Δαπάνες για ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων
- Δαπάνες για επαγγελματική κατάρτιση.
- Δαπάνες για συμμετοχή ΜμΕ σε εμπορικές εκθέσεις.
- Δαπάνες για επενδυτικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ.

Τα **είδη ενισχύσεων** δύναται να λάβουν τις εξής μορφές:

- τη μορφή επιχορήγησης,
- φορολογικής απαλλαγής,
- επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης,
- επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Οι τρεις πρώτες μορφές παρέχονται σε συνδυασμό, ενώ το κόστος της δημιουργούμενης απασχόλησης μεμονωμένα.

Ο **συνολικός προϋπολογισμός** του καθεστώτος για το έτος 2022 ανέρχεται σε 150.000.000€, εκ των οποίων 75.000.000€ αφορούν την ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής ενώ τα υπόλοιπα 75.000.000€ αφορούν την ενίσχυση της επιχορήγησης, της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) και της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Η **ένταση της ενίσχυσης** κυμαίνεται αναλόγως της Περιφερειακής Ενότητας που θα φιλοξενήσει την επένδυση και του μεγέθους της κάθε επιχείρησης και δύναται να φτάσει **έως και 75%.**

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στην περίληψη του αναπτυξιακού νόμου που θα βρείτε στο εταιρικό μας site (**www.atlantisresearch.gr**) ή να επικοινωνήσετε με τους υπεύθυνους του προγράμματος.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

6. Συνέχεια υποβολών αιτήσεων στο πλαίσιο του καθεστώτος του Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022 «Ενίσχυση Τουριστικών Επενδύσεων»

Συνεχίζονται οι **υποβολές αιτήσεων** στο πλαίσιο του καθεστώτος **«Ενίσχυση Τουριστικών Επιχειρήσεων»** του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022 - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη, οι οποίες ξεκίνησαν την **5η/09/2022** και δύναται να ολοκληρωθούν με ημερομηνία λήξης του κύκλου υποβολών την **5η/12/2022**.

Σκοπός του καθεστώτος είναι η χορήγηση ενισχύσεων σε ένα ευρύ πεδίο τουριστικών επενδύσεων που αφορούν κυρίως στη δημιουργία, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων, στο σύνολο της επικράτειας, με στόχο την αναβάθμιση τη ποιότητας του τουριστικού προϊόντος. Παρακάτω περιγράφονται αναλυτικότερα οι επιλέξιμες δραστηριότητες.

Προβλέπεται ενίσχυση **μέχρι 75%, με βάση τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων**, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης **και** την περιοχή εγκατάστασης της μονάδας που θα αναπτύξει επενδυτικό σχέδιο στο πλαίσιο της παρούσας δράσης.

Τα **είδη ενισχύσεων** δύναται να λάβουν τη μορφή επιχορήγησης, φορολογικής απαλλαγής, επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης και επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης. Οι τρεις πρώτες μορφές παρέχονται και με συνδυασμό αυτών, ενώ το κόστος της δημιουργούμενης απασχόλησης μεμονωμένα.

Στο συγκεκριμένο καθεστώς **υπάγονται επενδυτικά σχέδια που αφορούν**:

- Την **ίδρυση ή επέκταση** ξενοδοχειακών μονάδων τουλάχιστον 4 αστέρων.
- Τον **εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων** που ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία 3 αστέρων, καθώς και τον εκσυγχρονισμό μη κύριων τουριστικών καταλυμάτων, εφόσον αναβαθμίζονται σε κατηγορία 3 τουλάχιστον αστέρων
- Την **επέκταση και εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων** που έχουν διακόψει τη λειτουργία τους με την προϋπόθεση ότι στο διάστημα διακοπής δεν έχει γίνει αλλαγή χρήσης κτηρίου και ότι αναβαθμίζονται σε κατηγορία τουλάχιστον 4 αστέρων.
- Την **ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό** ολοκληρωμένης μορφής τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων τα οποία ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τουλάχιστον 3 αστέρων.
- Την **ίδρυση και εκσυγχρονισμό** ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων εντός χαρακτηρισμένων παραδοσιακών ή διατηρητέων κτηρίων, τα οποία ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τουλάχιστον 3 αστέρων.
- Την **ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό** σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων, όπως ορίζονται στον ν. 4276/2014 (Α΄155), που ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία 4 αστέρων, τα οποία κατατίθενται ως ενιαία σχέδια (δεν περιλαμβάνονται τα προς μεταβίβαση ή μακροχρόνια μίσθωση κτήρια και εγκαταστάσεις).
- Την **ίδρυση και εκσυγχρονισμό** μη κύριων τουριστικών καταλυμάτων εφόσον, α) φέρουν τον τίτλο «ξενώνας φιλοξενίας», β) υλοποιούνται εντός παραδοσιακών οικισμών σε μια από τις ακόλουθες περιοχές i. Ορεινές περιοχές, σύμφωνα με τον ΕΛ.ΣΤΑΤ. ii. Παραμεθόριες (σε απόσταση 30 χλμ από τα σύνορα) iii. Νησιωτικές περιοχές (νησιά με πληθυσμό μικρότερο των 3.100 κατοίκων) γ) κατατάσσονται σε κατηγορία 5 κλειδιών και δ) διατηρούν ελάχιστο αριθμό 20 ενοικιαζόμενων δωματίων.
- **Ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό** ξενοδοχείων συνιδιοκτησίας (condo hotels) όπως ορίζονται στον *ν. 4276/2014*, υπό την προϋπόθεση ότι η μεταβίβαση ή η μακροχρόνια μίσθωση ενισχυόμενων τμημάτων αυτών λαμβάνει χώρα μετά τη λήξη της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων του φορέα της επένδυσης.

Για την υπαγωγή στο παρόν καθεστώς, το ελάχιστο ύψος του επιλέξιμου κόστους του επενδυτικού σχεδίου έχει οριστεί σε:

a) 1.000.000 ευρώ για μεγάλες επιχειρήσεις,
b) 500.000 ευρώ για μεσαίες επιχειρήσεις,
c) 250.000 ευρώ για μικρές επιχειρήσεις,
d) 100.000 ευρώ για πολύ μικρές επιχειρήσεις,
e) 50.000 ευρώ για τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), καθώς και τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (Α.Σ.), τους Αστικούς Συνεταιρισμούς, τις Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π.) και τις Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (Α.Ε.Σ.).

Τα **ανώτατα όρια ενίσχυσης** των επενδυτικών πλάνων έχουν οριστεί σε:

- 3.000.000€ για όλες τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως το είδος της ενίσχυσης
- 3.000.000€ για τις μεσαίες και τις μεγάλες επιχειρήσεις, για τις ενισχύσεις επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), επιδότησης κόστους δημιουργημένης εργασίας
- 5.000.000€ για τις μεσαίες και τις μεγάλες επιχειρήσεις, για τις ενισχύσεις της φορολογικής απαλλαγής
- 20.000.000€ σωρευτικά για μεμονωμένη επιχείρηση
- 30.000.000€ για το σύνολο των συνδεδεμένων ή συνεργαζόμενων επιχειρήσεων

Οι **επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών περιφερειακών ενισχύσεων** είναι οι κάτωθι:

A. *Υλικά περιουσιακά στοιχεία*:
   - Κτιριακές εγκαταστάσεις (κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων)
   - Ειδικές εγκαταστάσεις κτιρίων (κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων)
   - Βοηθητικοί χώροι
   - Περιβάλλον χώρος
   - Κατασκευές για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία και στα εμποδιζόμενα άτομα
   - Αγορά παγίων στοιχείων ενεργητικού επιχειρηματικής εγκατάστασης που έχει παύσει τη λειτουργεία της (υπό προϋποθέσεις)
   - Αγορά και εγκατάσταση καινούριων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εγκαταστάσεων και των μεταφορικών μέσων που κινούνται εντός του χώρου της εντασσόμενης μονάδας
   - Μισθώματα leasing καινούριων σύγχρονων μηχανημάτων & λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση, υπό την προϋπόθεση ότι στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) προβλέπεται ότι ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα του μισθωτή, κατά τη λήξη της σύμβασης.
   - Δαπάνες εκσυγχρονισμού ειδικών εγκαταστάσεων (όχι κτιρίων) & μηχανολογικών εγκαταστάσεων

B. *Άυλα περιουσιακά στοιχεία*:
   - Μεταφορά τεχνολογίας μέσω αγοράς: δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων.
   - Συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας &και εγκατάστασης λογισμικού και συστήματα οργάνωσης.

Γ. *Μισθολογικό κόστος νέων θέσεων εργασίας που δημιουργεί η επένδυση*.

Να σημειωθεί ότι οι ανωτέρω κατηγορίες δαπανών δύναται να συνδυαστούν με **επιλέξιμες δαπάνες μη περιφερειακού χαρακτήρα**, οι οποίες χωρίζονται στις κάτωθι κατηγορίες:

A. Δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ: μελέτες και αμοιβές συμβούλων **μόνο νέων Μικρών και Μεσαίων επιχειρήσεων.**
B. Δαπάνες για επαγγελματική κατάρτιση
Γ. Ενισχύσεις για συμμετοχή ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις

Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των ενισχύσεων του *ν. 4887/2022 «Αναπτυξιακός Νόμος – Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη»* σε κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων στον τομέα του Τουρισμού η **Περιφερειακή Ενότητα Μυκόνου** και από την Περιφερειακή Ενότητα Θήρας, **ο Δήμος Θήρας, πλην της Δημοτικής Κοινότητας Θηρασίας.**

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στην περίληψη του αναπτυξιακού νόμου που θα βρείτε στο εταιρικό μας site (**www.atlantisresearch.gr**) ή να επικοινωνήσετε με τους υπεύθυνους του προγράμματος.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

7. Παράταση περιόδου υποβολής αιτήσεων για τη δράση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ανάπτυξη Ψηφιακών Προϊόντων και Υπηρεσιών»

Στις **22/06/2022** ξεκίνησε η **υποβολή** αιτήσεων χρηματοδότησης στο πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ψηφιακών Προϊόντων και Υπηρεσιών» ύψους 100.000.000€ και **παρατείνεται μέχρι τις 31/12/2022.**

Σκοπός του προγράμματος είναι η ενίσχυση της **ψηφιακής παραγωγικής ικανότητας** στη χώρα με νέα προϊόντα και υπηρεσίες, και **η ενίσχυση της εξωστρέφειας** των Ελληνικών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και διάθεση ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών.

Το Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ψηφιακών Προϊόντων και Υπηρεσιών» ενισχύει επενδυτικά σχέδια για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών που εμπίπτουν στον κλάδο πληροφορικής και επικοινωνιών, **αποσκοπώντας**:

- στην **ενίσχυση** της υγιούς επιχειρηματικότητας με την κατάλληλη αξιοποίηση των ΤΠΕ,
- στην **ενδυνάμωση** του κλάδου πληροφορικής (σε όρους ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας).
- στη **δημιουργία νέων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών** προστιθέμενης αξίας με ισχυρή εμπορική προοπτική και βιωσιμότητα.

Απευθύνεται σε επιχειρήσεις που:

- Έχουν την έδρα τους ή υποκατάστημα στην Ελληνική Επικράτεια με ελληνικό ΑΦΜ.
- Είναι ενεργές κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης Χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα.
- Έχουν ιδρυθεί/ συσταθεί πριν την ημερομηνία έναρξης υποβολής αιτήσεων στο Πρόγραμμα.
- Συνιστούν οντότητα εμπορικού χαρακτήρα (ΑΕ, ΕΠΕ, ΟΕ ή ΕΕ, Ι.Κ.Ε, Ατομική Επιχείρηση, Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση, Συνεταιρισμός) και τηρούν απλογραφικά ή διπλογραφικά βιβλία.
- Ασκούν οικονομική δραστηριότητα σε όλους τους κλάδους τη οικονομίας, προσφέροντας προϊόντα και υπηρεσίες σε δεδομένη αγορά και εμπίπτουν στους κανόνες του εμπορικού δικαίου.
- Ως επιλέξιμοι ΚΑΔ, αποκλειστικά οι δραστηριότητες του κλάδου Πληροφορικής και ειδικότερα: *58.21, 58.29, 62.01, 62.02, 62.03, 62.09, 61.10, 61.20, 61.30, 61.90, 63.11.*
- Προτάσεις **δεν μπορούν να υποβληθούν** από οντότητες που ασκούν δραστηριότητες μη εμπορικού χαρακτήρα.

Οι **επιλέξιμες δαπάνες** αναλύονται ως ακολούθως:

- Δαπάνες προσωπικού
- Υπηρεσίες τρίτων
- Πρόσθετα γενικά έξοδα (δαπάνες μετακινήσεων, δαπάνες δημοσιότητας, αναλώσιμα, δαπάνες προσαρμογών για άτομα με αναπηρία, λοιπές λειτουργικές δαπάνες)
- Δαπάνες οργάνων & εξοπλισμού

Το **ύψος της ενίσχυσης** διαμορφώνεται με βάση το μέγεθος της επιχείρησης, το είδος των δραστηριοτήτων και των επιλέξιμων δαπανών και τα όρια ενίσχυσης του Γ.Α.Κ. (*Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός*) και μπορεί να φτάσει **έως το 55%**.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

8. Νέο ΕΣΠΑ 2021-2027

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» έχει ήδη λάβει χώρα η **προδημοσίευση** των πρώτων δράσεων με **εναρκτήρια** αυτή του**, «Ερευνώ - Καινοτομώ»** στις 07/09/2022 , ενώ αναμένεται να ξεκινήσουν οι υποβολές αιτήσεων για τις δράσεις **«Ψηφιακή μετάβαση των ΜμΕ»** και **«Πράσινη μετάβαση των ΜμΕ»** από τα τέλη Οκτωβρίου και Νοεμβρίου αντίστοιχα.

«Ερευνώ - Καινοτομώ 2021-2027»:
Μέσα στο φθινόπωρο αναμένεται να αρχίσουν να προκηρύσσονται και οι υπόλοιπες δράσεις για τα πέντε ταμειακά προγράμματα από το **νέο ΕΣΠΑ 2021-2027**, συνολικού ύψους 12,8 δις. ευρώ, που έχουν λάβει έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
Στόχος: της ενιαίας δράσης είναι η σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων προς διεθνείς αγορές, με σκοπό τη μετάβαση στην ποιοτική καινοτόμα επιχειρηματικότητα και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

«Ψηφιακή μετάβαση των ΜμΕ»:
Στόχος: Η ψηφιακή αναβάθμιση των ΜμΕ με χαμηλές ψηφιακές δυνατότητες.

«Πράσινη μετάβαση των ΜμΕ»
Στόχος: Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ, αναβαθμίζοντας τις παραγωγικές λειτουργίες τους, μειώνοντας το λειτουργικό τους κόστος, με λύσεις που παράλληλα είναι φιλικές και προς το περιβάλλον.

Η αξιολόγηση των επενδυτικών πλάνων θα πραγματοποιηθεί με την **διαδικασία FIFO**, ενώ είναι ανοικτό το ενδεχόμενο εκταμιεύσεων **ακόμα και εντός του έτους.**
Τα **πέντε προγράμματα** του νέου ΕΣΠΑ που πρόκειται να προκηρυχθούν είναι τα εξής:

1. **«Ανταγωνιστικότητα»** - *Προϋπολογισμός 3,9 δισ. ευρώ*.
   Το πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών πλεονεκτημάτων. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα στόχος του είναι η αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων και η ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού τους, ώστε να αποτελέσουν βασικό μοχλό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

   Ενδεικτικές δράσεις του προγράμματος:
   - Στήριξη παραγωγικών επενδύσεων με έμφαση στην καινοτομία, στην τεχνολογική προσαρμογή, στον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη στροφή σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και προϊόντα.
   - Ανάπτυξη της παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων και υπηρεσιών.
   - Ενίσχυση της νέας – νεοφυούς επιχειρηματικότητας υψηλής προστιθέμενης αξίας.
   - Υποστήριξη της ανάπτυξης – υιοθέτησης καινοτομιών.
   - Υπηρεσίες στήριξης της επιχειρηματικότητας και δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
   - Αναβάθμιση και ποιοτικός εκσυγχρονισμός του τουριστικού προϊόντος.
   - Ενθάρρυνση clusters ή/και συνεργασιών ΜμΕ μεταξύ τους ή/και με μεγαλύτερες επιχειρήσεις.
   - Ανάπτυξη – αναβάθμιση δομών, μηχανισμών στήριξης επιχειρηματικότητας.
   - Περιβαλλοντικές υποδομές – πράσινη ανάπτυξη.

2. **«Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»** - *Προϋπολογισμός 1,63 δισ. ευρώ*

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί τον **κύριο πυλώνα** για τον σχεδιασμό μιας αναπτυξιακής στρατηγικής στις περιοχές Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) και διαρθρώνεται σε προτεραιότητες όπως:

- Η ενίσχυση και η προώθηση της επιχειρηματικότητας, με δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων (έμφαση θα δοθεί στις μικρομεσαίες), και της διασύνδεσης της επιχειρηματικότητας με την έρευνα και την καινοτομία.
- Η ενεργειακή μετάβαση, με δράσεις ενεργειακού χαρακτήρα, όπως η τηλεθέρμανση, η ηλεκτροκίνηση, τα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας κ.λπ.
- Η κυκλική οικονομία, με δράσεις που στοχεύουν στην επανάχρηση των λιγνιτικών εδαφών και την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Η δίκαιη εργασιακή μετάβαση, με δράσεις ενδυνάμωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των περιοχών μετάβασης και την προώθηση της απασχόλησης.

3. **«Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»** - *Προϋπολογισμός 4,16 δισ. ευρώ*

Το πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή» είναι το **μεγαλύτερο του νέου ΕΣΠΑ,** σε προϋπολογισμό.

Στις **09/09/2022** ξεκίνησε **η υποβολή αιτήσεων** στο πλαίσιο της δράσης **«Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων, για την προσαρμογή τους στο νέο αναπτυξιακό μοντέλο της Οικονομίας»** με προϋπολογισμό ύψους 31.788.200€. (Στο ενημερωτικό μας δελτίο στην επόμενη ενότητα 8 θα βρείτε όλες τις **χρήσιμες πληροφορίες** που αναζητείτε σχετικά με τη συγκεκριμένη δράση).

Καίριος στόχος του είναι να συνεισφέρει, τα επόμενα χρόνια, στη μείωση της ανεργίας (κυρίως αυτή που αφορά νέους, γυναίκες και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού), καθώς και στην αναβάθμιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, για την ενίσχυση των δεξιοτήτων των μαθητών και φοιτητών.

Το πρόγραμμα δίνει έμφαση σε δράσεις, ειδικά για τους **νέους έως 29 ετών**, που βρίσκονται **εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης**, με προϋπολογισμό της τάξης του **1 δισ. ευρώ.**

Ενδεικτικές δράσεις του προγράμματος:

- Επέκταση του ωραρίου λειτουργίας των ολοήμερων νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων, για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γονέων-κηδεμόνων στην αγορά εργασίας, τη στήριξη του οικογενειακού εισοδήματος και την πρόσβαση όλων των μαθητών σε ένα δωρεάν και ποιοτικό σχολικό πρόγραμμα με ίσες ευκαιρίες μάθησης.
- Ανοιχτού τύπου προγράμματα ένταξης στην αγορά εργασίας, με έμφαση σε μακροχρόνια ανέργους, γυναίκες (ΔΥΠΑ).
- Παρατηρητήριο ισότητας των φύλων και δημογραφικής πολιτικής.
- Υποστήριξη εργαστηρίων δεξιοτήτων για μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- «Νταντάδες» της γειτονιάς (πλήρης ανάπτυξη της πιλοτικής εφαρμογής).
- Συμπεριληπτική εκπαίδευση για μαθητές με αναπηρία: Προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στην κατεύθυνση της πλήρους ανάπτυξης της ενταξιακής εκπαίδευσης.
- Πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ελληνικού πολιτισμού σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας με στόχο την ενίσχυση της ενταξιακής τους διαδικασίας.
- Προγράμματα υποστήριξης και ενίσχυσης της νεανικής επιχειρηματικότητας, με έμφαση στην πράσινη, ψηφιακή και γαλάζια οικονομία και σε τομείς υψηλής αναπτυξιακής αιχμής.
- Λειτουργία γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης & Σταδιοδρομίας.
- Ενίσχυση μαθητείας νέων έως 29 ετών (μεταλυκειακό έτος ΕΠΑΛ).
- Ανοιχτό πρόγραμμα πρώτης ένταξης, νέων 18-29 ετών, στην αγορά εργασίας για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα (πρώτο ένσημο).

4. **«Ψηφιακός Μετασχηματισμός»** - *Προϋπολογισμός 913 εκατ. Ευρώ*

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» εδράζεται σε τρεις βασικούς στρατηγικούς άξονες: Τον **ψηφιακό μετασχηματισμό του δημόσιου τομέα**, με συνολικό προϋπολογισμό 400 εκατ. ευρώ, την **ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων**, όπου προβλέπεται να διατεθούν επιπλέον 400 εκατ. ευρώ, και την **ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων**, με χρηματοδότηση ύψους 113 εκατ. ευρώ.

Οι **στόχοι των δράσεων** που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος είναι:

- Η παροχή, σε πολίτες και επιχειρήσεις, καινοτόμων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών, οι οποίες θα διασφαλίζουν τις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, της προσβασιμότητας και του καθολικού σχεδιασμού, ώστε να είναι φιλικές για όλους χωρίς εξαιρέσεις και αποκλεισμούς.
- Η διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών, ώστε να ενισχυθεί, περαιτέρω, η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη του Δημοσίου (gov.gr).
- Η ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Η ανάπτυξη υποδομών νέφους και κέντρων δεδομένων υψηλής διαθεσιμότητας φιλικών προς το περιβάλλον.
- Η επέκταση των σημείων ασύρματης πρόσβασης και η ολοκλήρωση του Δικτύου Δημόσιου Τομέα.
- Η εξασφάλιση της συνδεσιμότητας υπερυψηλών ταχυτήτων με την εγκατάσταση δικτύων οπτικών ινών.
- Η ενίσχυση της «*Εθνικής Ακαδημίας Ψηφιακών Ικανοτήτων*» και της «Εθνικής Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Απασχόληση», με βασικούς στόχους: Την ενδυνάμωση των ψηφιακών δεξιοτήτων τόσο των εργαζομένων σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα όσο και του γενικού πληθυσμού, την εξοικείωση συνολικά των πολιτών με τις ψηφιακές υπηρεσίες και την ενδυνάμωση εργαζομένων μέσης και υψηλής ψηφιακής ωριμότητας, σε θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών και κυβερνοασφάλειας.

5. **«Μεταφορές»** - *Προϋπολογισμός 2,2 δισ. Ευρώ*

Στο **πλαίσιο του προγράμματος** αναμένεται να υλοποιηθούν επενδύσεις για:

- Την περαιτέρω ανάπτυξη των βιώσιμων αστικών μεταφορών στα δύο μητροπολιτικά κέντρα και πιλοτικά σε κάποιους άλλους περιφερειακούς δήμους της χώρας.
- Την ολοκλήρωση του κεντρικού σιδηροδρομικού Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και τη βελτίωση της διαλειτουργικότητάς του.
- Την ενίσχυση της χρήσης ενός περιβαλλοντικά βιώσιμου ηλεκτροκινούμενου σιδηροδρομικού δικτύου (υπεραστικού και προαστιακού).
- Την ολοκλήρωση του κεντρικού Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου (ΔΟΔ).
- Τη στοχευμένη, περαιτέρω, ανάπτυξη και διασύνδεση του αναλυτικού ΔΟΔ.
- Την αναβάθμιση/ολοκλήρωση των σιδηροδρομικών και οδικών διασυνοριακών προσβάσεων.
- Την ενίσχυση του επιπέδου πολυτροπικότητας του συστήματος.
- Την ενίσχυση της περιφερειακής ηπειρωτικής και νησιωτικής συνδεσιμότητας.
- Τη βελτίωση της ασφάλειας χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

9. Δράση ΕΠΑνΕΚ «Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων, για την προσαρμογή τους στο νέο αναπτυξιακό μοντέλο της Οικονομίας»

Συνεχίζεται **η υποβολή αιτήσεων** στο πλαίσιο της δράσης **«Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων, για την προσαρμογή τους στο νέο αναπτυξιακό μοντέλο της Οικονομίας»** με προϋπολογισμό ύψους **31.788.200€.**

Η παρούσα δράση στοχεύει στην αναβάθμιση των γνώσεων, στη βελτίωση των δεξιοτήτων και στην ενίσχυση της επαγγελματικής ικανότητας 16.000 εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας, ανεξαρτήτως κλάδου απασχόλησης. Οι εργαζόμενοι, υπό την προϋπόθεση να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις εξετάσεις πιστοποίησης, θα αποκτήσουν το αντίστοιχο **Πιστοποιητικό Κατάρτισης** σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISO 17024 ή τον ΕΟΠΠΕΠ, σε εξειδικευμένες και οριζόντιες **ειδικότητες και θεματικές ενότητες**, όπως επιγραμματικά αναφέρονται παρακάτω:

- Στέλεχος βιομηχανικής παραγωγής (τήρηση προτύπων και διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής)
- Στέλεχος διαχείρισης ποιότητας και ασφάλειας τροφίμων
- Τεχνικός παραγωγής επιχειρήσεων τροφίμων και ποτών
- Συντήρηση εγκαταστάσεων αυτοματισμού και αυτόματου ελέγχου
- Τεχνίτης εργαλειομηχανών
- Στέλεχος διοίκησης και διαχείρισης έργου
- Στέλεχος περιβαλλοντικής διαχείρισης
- Ασφάλεια πληροφορικών συστημάτων
- Προγραμματισμός διαδικτυακών εφαρμογών (HTML, CSS, JavaScript)
- Digital marketing και on line branding
- Υπεύθυνος προστασίας δεδομένων DPO
- Στέλεχος εξαγωγών και διεθνούς εμπορίου
- Προώθηση και πώληση προϊόντων/ υπηρεσιών μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου
- Παροχή πρώτων βοηθειών – Ασφάλεια στην εργασία
- Γραμματέας διοίκησης
- Υπάλληλος διοικητικής υποστήριξης

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα οι οποίοι πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Είναι από 18 ετών και άνω.
- Είναι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα με εξαρτημένη σχέση εργασίας, ανεξαρτήτως του κλάδου της επιχείρησης όπου απασχολούνται.
- Διαθέτουν τουλάχιστον απολυτήριο υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- Είναι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα με εποχική απασχόληση, ακόμα και αν λαμβάνουν ειδικό εποχικό επίδομα. Διευκρινίζεται ότι στους εν δυνάμει συμμετέχοντες συμπεριλαμβάνονται και εργαζόμενοι των οποίων οι συμβάσεις τελούν σε αναστολή και είναι δικαιούχοι του επιδόματος ειδικού σκοπού.

Βασική προϋπόθεση για να ενταχθούν οι υποψήφιοι στο πρόγραμμα, αποτελεί να έχουν την ιδιότητα του εργαζόμενου σε επιχείρηση του ιδιωτικού τομέα, τόσο κατά τη χρονική στιγμή που υποβάλλουν αίτηση, όσο και όταν εισέρχονται επίσημα στο πρόγραμμα (ως χρονική στιγμή εισόδου στη δράση λογίζεται η 1η ημέρα έναρξης της Συμβουλευτικής).

Να σημειωθεί ότι κάθε ενδιαφερόμενος έχει **δικαίωμα** να υποβάλλει αίτηση **συμμετοχής σε μια μόνο Διοικητική Περιφέρεια.**

Ως **μοναδικό κριτήριο αξιολόγησης** της συμμετοχής των υποψήφιων για την ένταξη τους στο πρόγραμμα λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία και ώρα της **οριστικής υποβολής** της αίτησης τους. Διευκρινίζεται ότι προηγούνται οι υποψήφιοι με την προγενέστερη ημερομηνία και ώρα οριστικής υποβολής της αίτησης η οποία θα προκύπτει από το ψηφιακό αντίγραφο της αίτησης του υποψήφιου.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

10. Ταμείο Εγγυοδοσίας Καινοτομίας

Στόχος του Ταμείου Εγγυοδοσίας Καινοτομίας είναι να στηρίξει τις **καινοτόμες** νεοσύστατες και υφιστάμενες **Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις** (ΜμΕ) οποιασδήποτε νομικής μορφής, που προάγουν την έρευνα και καινοτομία.

Συνδυάζει την παροχή εγγύησης σε δάνειο και επιχορήγηση σε ποσοστό 20% του δανειακού κεφαλαίου, προσφέροντας επενδυτικά δάνεια & κεφάλαια κίνησης, μέσω των Τραπεζών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα.
Συνολικά τα Πιστωτικά Ιδρύματα θα διαθέσουν €140,7 εκατομμύρια.

Δικαιούχοι είναι **Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής** που έχουν συσταθεί έως και το χρόνο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης, οι οποίες:

- Πληρούν τουλάχιστον ένα από τα Κριτήρια Επιλεξιμότητας Καινοτομίας που απαιτούνται για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα.
- Κρίνονται πιστοληπτικά αποδεκτές σύμφωνα με την ισχύουσα πιστωτική πολιτική και της εσωτερικές διαδικασίες των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Είναι τραπεζικά ενήμερες (έχουν οφειλή < 90 ημερών) κατά την ημερομηνία της αίτησης.
- Τηρούν διπλογραφικά βιβλία κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στην τράπεζα.

Δεν επιτρέπονται:

- Η αναχρηματοδότηση/αποπληρωμή υφιστάμενου δανεισμού ή πιστωτικών γραμμών,
- Η χρηματοδότηση προγράμματος καταβολής μερισμάτων ή αγοράς μετοχών.

Το **ποσοστό εγγύησης** της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας ανέρχεται στο **80% ανά δάνειο.**
Οι επιλέξιμες επιχειρήσεις, μπορούν να αιτηθούν **επιχορήγηση από 15% έως 20%** επί του ποσού του δανείου όταν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την επένδυσή τους και πριν ξεκινήσουν την αποπληρωμή του δανειακού κεφαλαίου, βάσει ελέγχου επίτευξης συγκεκριμένων **κριτηρίων καινοτομίας για το 15% και ESG κριτηρίων** (Περιβαλλοντικά, Κοινωνικά και Εταιρικής Διακυβέρνησης) **για το επιπρόσθετο 5%.** Η λήψη της επιχορήγησης θα μειώσει αντίστοιχα το υπόλοιπο του προς αποπληρωμή δανειακού κεφαλαίου τους.

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που σχετίζονται με τον εμπορικό και συναλλακτικό κύκλο και την επέκταση/ανάπτυξη της επιχείρησης, όπως αποτυπώνονται στο επιχειρηματικό σχέδιο υλοποίησης (Business Plan) το οποίο υποβάλει η επιχείρηση στο Τραπεζικό Ίδρυμα.
Όλες οι δαπάνες, θα πρέπει, να σχετίζονται με την καινοτομία έμμεσα ή άμεσα και την υλοποίηση αυτής (προϊόν ή υπηρεσία).

Επιλέξιμες θεωρούνται οι δαπάνες που σχετίζονται με:

1. Επενδυτικές Δαπάνες που περιγράφονται στο επενδυτικό πλάνο της επιχείρησης και σχετίζονται με τον εμπορικό και συναλλακτικό κύκλο και την επέκταση/ανάπτυξη της επιχείρησης
2. Δαπάνες Προμηθευτών
3. Εκπαίδευση και Αμοιβές Προσωπικού για τις ανάγκες υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου
4. Εργοδοτικές Εισφορές
5. Αμοιβές Τρίτων
6. Ενοίκια
7. Αναλώσιμα που αφορούν την συγκεκριμένη επενδυτική πρόταση
8. Κεφάλαιο κίνησης για ενίσχυση των λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης, σχετιζόμενες

πάντα με το επενδυτικό πλάνο που έχει κατατεθεί και αφορούν και δαπάνες σε έρευνα και καινοτομία πάντα βάσει παραστατικών τιμολογίων

9. Δαπάνες marketing
10. ΦΠΑ (ανακτήσιμος ή μη)

Το ύψος του δανείου κυμαίνεται **από 25.000€ έως 400.000€.** Η διάρκειά του ανέρχεται **έως και 10 έτη**, ενώ δίνεται η δυνατότητα **περιόδου χάριτος από 1 έως 3 έτη.**

Εξασφαλίσεις:

- Για ποσά δανείου **από 25.000 έως 50.000€ λαμβάνονται μόνο ενοχικές εξασφαλίσεις.**
- Για ποσά δανείου άνω των 50.000€ είναι δυνατόν να λαμβάνονται και πρόσθετες καλύψεις. Σε περίπτωση λήψης εμπράγματων εξασφαλίσεων, αυτές **δεν θα ξεπερνούν το 20% του δανείου,** ενώ σε κάθε περίπτωση **απαγορεύεται η προσημείωση μόνιμης και μοναδικής κατοικίας**

Αφορά δάνεια που θα εκταμιευτούν έως και την **31η/ 12/2025**.

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

11. Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Ανακοινώθηκε η **13η τροποποίηση** της πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικών σχεδίων στη δράση **«Ενίσχυση της ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»** του Ε,Π, **«Ανταγωνιστικότητα**, **Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία** (ΕΠΑνΕΚ)», **ΕΣΠΑ 2014-2020.**

Σύμφωνα με αυτή, η **προθεσμία ολοκλήρωσης** των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τους **σαράντα οκτώ (48) μήνες και εκατό τριάντα δύο (132) ημέρες** συνολικά από την ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης Ένταξης. Σε περίπτωση που προθεσμία ορισθείσα κατά τα ανωτέρω λήγει σε μη εργάσιμη ημέρα, αυτή παρατείνεται μέχρι την πρώτη εργάσιμη ημέρα. Όταν με βάση την ανωτέρω ορισθείσα χρονική διάρκεια υλοποίησης των επενδυτικών έργων η προβλεπόμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου είναι μεταγενέστερη από την 31-12-2023, τότε ορίζεται ως καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης η 31-12-2023.

Επισημαίνεται ότι οι απαιτούμενες άδειες για την υλοποίηση του Επενδυτικού Σχεδίου (π.χ. άδεια δόμησης) απαιτείται να έχουν εκδοθεί μέχρι και την πρώτη (1η) εκταμίευση δημόσιας επιχορήγησης (εξαιρούμενης της προκαταβολής).

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Καλαμακίδης Γρηγόρης, 2310 531000, e-mail: kalamakidis@atlantisresearch.gr
Μαρία Κωνσταντίνα Παΐσιου, 2310 531000, e-mail: paisiou@atlantisresearch.gr

12. Επιδότηση Διαδικασίας Κατοχύρωσης Εμπορικών Σημάτων

Η μικρομεσαία εταιρία σας μπορεί να αιτηθεί:

- 75 % επιστροφή εξόδων για τα τέλη αίτησης για την κατοχύρωση εμπορικών σημάτων-λογοτύπων της εταιρίας σας σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο π.χ. Benelux.
- 50 % επιστροφή εξόδων για τα βασικά τέλη αίτησης για την κατοχύρωση εμπορικών σημάτων-λογοτύπων για χώρες εκτός της Ε.Ε.
- 50 % επιστροφή εξόδων για τα τέλη κατάθεσης, έρευνας και εξέτασης, χορήγησης και δημοσίευσης πατεντών σε εθνικό επίπεδο

Δώρα Παπατέγου
LLM Attorney

Υπεύθυνοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης:
Δώρα Παπατέγου e-mail: papategoudora@gmail.com